

Uit de startblokken!

Tijn Meulenberg koos eerst voor het voortgezet onderwijs en daarna voor het vak

Hanneke Tuithof interviewt Tijn Meulenberg, docent op het Cygnus Gymnasium in Amsterdam en het JvO in Amersfoort. Hij deed zijn lerarenopleiding aan de Hogeschool Utrecht en de Universiteit Utrecht. Tijn heeft veel aandacht voor de ontwikkeling van zijn leerlingen.

Uit de startblokken

Jaarlijks beginnen veel net afgestudeerde eerste- en tweedegraads studenten aan een carrière als geschiedenisleraar. Hoe bevalt het lesgeven in die eerste jaren? Wat zijn hun ambities? Heeft de opleiding hen goed voorbereid op de lespraktijk? Hoe geven zij modern geschiedenisonderwijs vorm? In deze artikelenreeks gaan verschillende lerarenopleiders in gesprek met hun voormalige studenten.

Hanneke Tuithof is vakdidacticus geschiedenis aan de Universiteit Utrecht en de Hogeschool Utrecht.

Wie ben jij?

Ik ben Tijn Meulenberg. Ik ben geschiedenisdocent op het Cygnus Gymnasium in Amsterdam en het JvO in Amersfoort. Ik ben de vriend van Joey, baas van hond Duvel en ik boulder graag. Daarnaast ben ik graag in de bergen, zowel in de zomer als in de winter, en kook ik historisch! Ik heb eerst een studie bewegingswetenschappen gevolgd, maar dat lukte niet goed. Daarna heb ik een test talentmotivatie gedaan. Daar kwam uit dat onderwijs een goede sector voor mij zou zijn. Het primair onderwijs sprak me qua leeftijd minder aan, dus toen heb ik eerst voor docent voortgezet onderwijs gekozen en daarna pas voor het vak geschiedenis. Ik koos hiervoor uit interesse in het verleden, om de geschiedenisdocenten die ik vroeger had en vanwege mijn verlangen om de maatschappij te snappen. Ik twijfelde eerst nog tussen maatschappijleer en geschiedenis, maar geschiedenis is in alle leerjaren op school een vak en dat sprak me meer aan. Mijn droom is om ooit een curriculum voor leerlingen te schrijven dat aan de hand van eten en drinken door de hele geschiedenis gaat.

Welke lerarenopleiding heb je gedaan?

Eerst heb ik de tweedegraads lerarenopleiding bij de Hogeschool Utrecht gedaan. Ik begon vol goede moed na de eerder afgebroken studie en dat ging best goed. Maar na het eerste jaar kreeg ik problemen met de organisatie rond het studeren. Uit een onderzoek kwam de diagnose ADD en dat hielp mij om dingen op orde te krijgen.

‘Mijn droom is om ooit een curriculum voor leerlingen te schrijven dat aan de hand van eten en drinken door de hele geschiedenis gaat’

Uiteindelijk heb ik in vijf jaar de lerarenopleiding gehaald en heel veel stage gelopen. Dat is wat mij betreft een van de grootste voordelen van het hbo: dat je heel veel stage loopt in verschillende sectoren. Het laatste jaar liep ik stage op het Utrechts Stedelijk Gymnasium en daar heb ik veel geleerd. Er wordt daar veel ruimte aan leerlingen gege-

ven en dat geeft eveneens ruimte aan docenten. Er werden in die docentenkamer veel ideeën geboren en vaak ook uitgevoerd. Die ervaring was een motivatie om daarna naar de Universiteit Utrecht te gaan, eerst voor een inhoudelijke premaster en daarna de tweejarige educatieve master. Ik hoefde de modules en stage over de onderbouw niet meer te doen vanwege mijn tweedegraads bevoegdheid. Dus er bleef een vakinhoudelijk jaar met een educatieve masterscriptie en veel aandacht voor erfgoed en *public history* over en een half jaar de eerstegraads module van de universitaire lerarenopleiding.

Wat heb je tijdens je lerarenopleiding geleerd?

Het gewoon gaan doen, met veel begeleiding, is hoe ik de HU heb beleefd. Je praat heel veel met je begeleiders over de stage, maar je loopt al stage als je nog weinig vakinhoud en vakdidactiek hebt gehad. Ik heb geleerd te reflecteren op de HU. Ik moest over alle stageactiviteiten opschrijven wat ik had geleerd, hoe en waarom. Ik vond dat soms gedoe, maar ik heb daardoor geleerd om na te denken over het lesgeven. Als je kunt bedenken waarom iets niet of wel werkt, kan elke les een leermoment zijn. En ik heb veel geknutseld met opdrachten en veel werkvormen uitgetoetst. Op de UU liep ik minder stage en was de opleiding theoretischer. De theorie op de UU kwam vooral uit wetenschappelijke artikelen, in tegenstelling

tot de HU waar we vooral leerden uit handboeken. Tijd om dingen vanuit de theorie uit te proberen, ontbreekt soms wel in de korte eerstegraads module. Dingen uit de keuze-module burgerschap heb ik wel toegepast en ik heb tips gehaald uit de meer praktische publicaties. Op de UU heb ik heel veel gepraat met medestudenten. Het gesprek wordt daar meer georganiseerd dan op de HU. Er is meer focus omdat je allemaal in de bovenbouw havo-vwo lesgeeft. Ik ervaarde de gesprekken daardoor als zinvoller. Ik heb altijd een notitieblokje bij me sinds de educatieve master, dat was een eerdere tip van een ADD-deskundige. Het ontlast mijn hoofd en ik kan er van leren. Ik onthoud dan dingen die ik nog wil gebruiken beter.

Wat is je visie op onderwijs?

Ik vond het heel leuk om te solliciteren. In de educatieve master heb ik heel veel nagedacht over het vak, mijn visie, burgerschap en multiperspectiviteit. Ik wist een hele heldere

visie over te brengen in mijn sollicitatiegesprekken. Soms herinneren collega's mij nog aan dingen die ik in het sollicitatiegesprek gezegd heb! Voor mij is de ideale school een school waar veel initiatief wordt genomen, buiten het curriculum gedacht wordt, waar ruimte is om aan de behoeftes van leerlingen te kunnen voldoen en vakoverstijgend gewerkt wordt.

Op welke wijze kom je in aanraking met burgerschap en hoe geef je dit vorm in je lessen?

Ik heb tijdens de eerstegraads module op de UU een keuze-cursus burgerschap gevolgd en het thema kwam ook terug bij pedagogiek en vakdidactiek. Bij het Cygnus Gymnasium zit opleiden tot wereldburgers en wetenschappers in de schoolvisie en is het zelfs de slogan. Ik verwijs daar naar als ik met actualiteit en kritisch denken bezig ben of met fake news. Iemand die corona ontkent, is een ander soort kritische burger dan ik zou willen, want ik hoop

dat kritische burgers zich gefundeerd informeren.

Burgerschap komt terug in mijn onderwijsleergesprekken en bij het bespreken van actualiteit. Ik deed afgelopen jaar ook een opdracht *Historisch journaal Grieken en Romeinen* samen met drama en Latijn. Daar zit in hoe je nieuws tot je neemt. Je bent dan bezig met hoe informatievoorziening loopt en wanneer je iets kunt zeggen.

Wat is je visie op geschiedenisonderwijs?

Ik ben erg op historische en informatievaardigheden gericht sinds vakdidactiek 2 op de (tweede helft van de) HU. Kennis maakte mij niet zoveel uit, maar ik vond dat je leerlingen moet leren hoe je argumenteert, teksten schrijft, debatteert, oorzaak-gevolgrelaties herkent, multiperspectiviteit kan hanteren (dit sinds de masteropleiding). Afgelopen jaar ben ik weer iets meer gericht op kennis. Als je ervan uit kunt gaan dat er wat basiskennis is, kun je dieper gaan en vaardigheden trainen. Het geeft ook houvast voor je lessen.

Ik vind het heel leuk als leerlingen willen leren en ik probeer zoveel mogelijk vanuit de beginsituatie en wensen van de leerlingen les te geven. Ik wil dat ze zich gewaardeerd voelen en dat ze weten dat ik naar ze luister. Voor mij is luisteren naar leerlingen heel leuk en daarom doe ik ook debatopdrachten. Als ze dat goed voorbereiden, zie je ze in stapjes groeien vanuit hun zone van de naaste ontwikkeling en dan kom ik weer uit bij die vaardigheden die ik zo belangrijk vind.

Hoe is de begeleiding op school voor beginnende docenten?

Op het Cygnus Gymnasium heb ik een grote sectie met zes collega's. Per leerjaar heb ik iemand die ik aan zijn jasje kan trekken, en waar ik regelmatig mee overleg over planning en materiaal. ►

Ik word begeleid door een leerjaarcoördinator van de derde klassen, waar ik ook mentor ben. Op het JvO heb ik een sectiegenoot en daar heb ik af en toe overleg mee. Maar ik kan daar ook echt mijn eigen ding doen. Het voelt vrij. Er is daar ook iemand die beginnende docenten begeleidt, die is komen kijken in de les en ik kan daar bij terecht voor vragen.

Heb je een boodschap aan je eigen lerarenopleidingen?

In gesprek gaan en uitwisseling met medestudenten mag zeker gestimuleerd worden. Dat was in coronatijd lastig. Van elkaar leren is voor mij heel belangrijk. Ik wil veel meedenken en luisteren, en dat krijg ik terug van collega's. Ik ben vanuit mezelf geïnteresseerd in mensen, maar dat ik kan leren van anderen heb ik geleerd op de lerarenopleiding. Daarom vind ik vakoverstijgend leren ook belangrijk, omdat het collegiaal samenwerken stimuleert. Door vakoverstijgend te werken, word je niet vak- en sectieblind. Je wisselt meer ideeën en werkvormen uit, en geschiedenis past overal bij. Je praat over onderwijs met andere mensen dan je vakcollega's. Er was in mijn eerstegraads module bij de UU al veel aandacht voor vakoverstijgend werken en dat zet ik nu door in mijn werk.

Heb je tips voor beginnende docenten?

Ik had me heel erg voorgenomen om te zeggen wat ik voel en vind tegen collega's. Dus ja zeggen als iets leuk is en nee zeggen als iets niet goed voelt. Dat wordt gerespecteerd door mijn collega's. Ik wil eigenlijk niet bezig zijn met geld en uren, maar met wat ik leuk en leerzaam vind om te doen. Dus ik heb mijn eigen prioriteiten gesteld en maak op basis daarvan keuzes. Maak plezier met je leerlingen, want ze zijn superleuk! Lach genoeg. ■

Escape the classroom

Kennis van examenstof is de sleutel

De leerlingen zijn al een tijd bezig met de examenstof en zijn er misschien wel klaar mee. Hou ze bij de les door hun kennis op een originele manier te testen. Niet met een toets of presentatie, maar met een escaperoom. Een waarvoor kennis over het eindexamenonderwerp nodig is om te kunnen ontsnappen uit het geschiedenislokaal.

Wat?

Leerlingen lossen puzzels op over verschillende onderwerpen van het eindexamen om zo snel mogelijk uit het geschiedenislokaal te ontsnappen. Om dat te doen moeten ze in kleine groepjes geheime boodschappen in onzichtbare inkt vinden, afbeeldingen sorteren, cijfersloten openen, plaatsen zoeken op de wereldkaart en een uitzending van Radio Oranje beluisteren. Ze nemen het tegelijkertijd op tegen de andere groepjes in hun klas. Het groepje dat als eerste ontsnapt mag op de foto en komt op de *wall of fame* tussen de eerdere winnaars.

Waarom?

De werkvorm is geschikt om de examenstof van vmbo (gemengde en theoretische leerweg) op een originele manier te oefenen.

Voor wie?

Leerlingen uit vmbo 4 (gemengde en theoretische leerweg).

Tijdvak

Staatsinrichting en historisch overzicht vanaf 1900.

Lesduur

Een les van 70 minuten.

Hoe?

De tafels staan opgesteld in groepjes. Als alle leerlingen binnen zijn, gaat de deur zogenaamd op slot en verdwijnt de lokaalsleutel in een van de containers of kistjes met cijferslot die al klaar staan. De leerlingen krijgen instructie om zo snel mogelijk de code voor de sleutel te vinden. Daarbij gelden de volgende drie regels: het lesboek mag gebruikt worden, telefoons